SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XVIII (13)
No. (Štev.) 2

"ESLOVENIA LIBRE"

BUENOS AIRES.
12. januarja (enero) 1961

Obnovimo medsebojne stike

Med lepimi lastnostmi slovenskega naroda je bila tudi ta, da pri njem Gospodova zapoved o ljubezni do bližnjega ni bila prazna beseda, tudi ne samo navada, ampak del resničnega verskega prepričanja in življenja slovenskih ljudi po veri. Zlasti na deželi je bilo to posebno vidno. Ljudje so živeli lepo sosesko občestveno življenje. Skupno so se veselili napredka in sreče svojega soseda in žalost so delili s tistim, ki ga je zadela nesreča, ter mu takoj tudi dejansko priskočili na pomoč. Ob praznikih in godovih so se obiskovali in si želeli vse dobro.

Tako je bilo doma. Leta 1945 smo te lepe slovenske običaje ponesli tudi v svet. Po begunskih taboriščih v Italiji, Avstriji in Nemčiji smo si uredili tako vsakdanje, kakor tudi kulturno, organizacijsko in versko življenje tako, kot smo bili tega vajeni doma. Vsi smo čutili, da smo ena sama slovenska družina, ki ima vse skupno: veselje in žalost v nesreči, ki nas je vse zadela in nas tepla kar naprej. Dobri prijatelji in znanci smo si bili.

Leta 1948 so se pa slovenski begunci začeli razhajati po svetu. Na vse strani jih je vodila pot. Ob slovesu so si obljubljali, da si bodo redno pisali ter se o vsem obveščali. V državah, kamor so odšle močnejše skupine slovenskih beguncev, zlasti v Argentini, Severni Ameriki, Kanadi, Angliji in Avstraliji so začele nastajati nove slovenske skupnosti. Kmalu je bilo v njih tudi obnovljeno slovensko kulturno, versko in organizacijsko življenje. Rojaki so imeli in imajo še danes veliko priložnosti, da se dobijo na slovenskih kulturnih in družabnih prireditvah ter verskih manifestacijah. Priložnosti za ohranjevanje osebnih stikov je vedno zadosti.

Med slovenskimi izseljenci po raznih državah so bili v prvih letih izdeljenskega življenja pismeni stiki zelo živahni. Tako so bile tudi slovenske skupnosti živo med seboj povezane. Z leti je pa osebnih stikov vedno manj. To vedno bolj opažamo, ko vidimo, da si niti stari prijatelji in znanci več ne pišejo, ali pa če tudi pride pismo od katerega, nanj ni več odgovora. Tako je vedno manj takih, ki si še redno dopisujejo ter se obveščajo o vsem, kar se med slovenskimi ljudmi po svetu dogaja.

To potrjuje tudi zaglavje Poizvedba v Sv. Sloveniji, kjer večkrat objavljamo povpraševanja za rojaki, ki žive ali v Argentini, ali pa kje drugje na svetu. Njihovi prijatelji in znanci se zanimajo za njihovo usodo, ker na pisma ne dobivajo več odgovorov.

Na osnovi poizvedb v listu in po slovenskih naselbinah za te ljudi ugotovimo, da je nekaterim dobro. Mladi so še in dobro zaslužijo, drugi so se pa zapustili tako, da bi se jih kamen na cesti usmilil. Predali so se pijači ter propadajo vedno bolj telesno in moralno.

Ne bomo danes razpravljali o vzrokih, ki so jih spravili na tako pot. Povemo samo to, da je gotovo mnogo pripomoglo k temu dejstvo, da so vedno bolj opuščali osebne in pisemske stike s prijatelji in znanci in celo domačimi v domovini, dokler jih nazadnje niso povsem prekinili.

S tem so se pa podali na pot, ki v večini primerov vodi samo v nesrečo. Kajti pozabili so na najvažnejše v tem vprašanju: Mi nismo več doma, kjer bi nas obdajalo povsod slovensko okolje, slovenski ljudje, kjer je človek gotov, da v nesreči ne bo obležal na cesti, ampak se ga bodo usmilili dobri ljudje in mu pomagali, ampak izseljenci, t. j. ljudje, ki imajo v sedanjem materializiranem svetu samo toliko vrednosti, kolikor lahko proizvajajo po tovarnah in drugih obratih svojim gospodarjem materialne dobrine. V nesreči in stiski se tuj svet za nas ne bo dosti menil. In če se med nami najde še kdo, ki se prostovoljno loči od skupnosti, od svojih prijateljev in znancev in se podaja v osamelost, se spravlja sam v največjo nesrečo, ki bo prav gotovo prej ali slej v njegovo pogubo, telesno in duhovno.

"Gorje samemu" nam je svarilno zaklical pokojni škof dr Rožman ob zadnjem obisku v Argentini. Gotovo je tedaj imel živo pred očmi vse tiste nesrečnike-slovenske rojake po vsem svetu, ki so ali po sili razmer, ali pa prostovoljno sami, čisto sami in zapuščeni na svetu.

Škof dr. Rožman nas je ob gornji priložnosti rotil, posameznike in skupnost, da bodimo skupaj za vsako ceno. Slehernik mora biti vključen v slovensko izseljensko občestvo. Pa če tudi z najrahlejšimi zvezami. Samo povezan z njo mora biti, da se bomo raje imeli si laže pomagali, se medsebojno vzpodbujali in vsi skupno laže prenašali tegobe vsakdanjega življenja.

Vse to pa bomo najlažje dosegali z ohranjevanjem osebnih in pisemskih stikov. Zavedajmo se tega in se vprašajmo, če tudi mi sami nismo pozabili na prijatelja in znanca, ki živi morda kje osamljen že leta in leta v tujem svetu. Kako bodrilna in tolažilna bi bila zanj sleherna topla beseda, ki bi jo dobil od svojega starega prijatelja! Koliko novih moči bi mu dala, da bi ostal še naprej zvest veri svojih staršev in slovenskim narodnim tradicijam! Imel bi zavest ,da v svetu ni pozabljen.

Pomislimo na vse to in obnovimo redne in stalne pismene stike s starimi prijatelji in znanci zdoma in begunskih taborišč, če smo jih opustili. Redno si pišimo za praznike, medsebojno se obveščajmo o družinskih zadevah, pa tudi o vsem drugem, kar se dogaja po slovenskih naseljih. S takimi stiki se bodo odnosi med nami po svetu močno poživili in utrdili. Vsi slovenski izseljenci se bomo čutili v tujem svetu kot ena sama velika slovenska družina, ki jo druži močna želja, da mora storiti vse za svojo narodno ohranitev, in ki bo slehernemu slovenskemu izseljencu v svetu dajala zavest, da v tujem svetu ni sam in pozabljen. Saj bo vsak trenutek živo čutil, da nanj misli z vso nesebično ljubeznijo vsa izseljena Slovenija.

Po prekinitvi diplomatskih odnosov med ZDA in Kubo

V trenutku, ko je ameriški veleposlanik v Havani dobil sporočilo, iz Washingtona, da so diplomatski odnosi med ZDA in Kubo prekinjeni, je dal ustaviti izdajanje vizumov. Nad 50.000 prošenj za odhod v USA je tako ostalo nerešenih. Pred ameriškim konzulatom se dolga vrsta drugih prosilcev ni mogla sprijazniti z dejstvom, da so se jim zaprla vrata v USA in da jim bo reden odhod iz Castrovega pekla onemogočen. Kubansko uradništvo na ameriškem poslaništvu je bilo takoj odpuščeno iz službe, dobili pa so vsi, ki so hoteli, vizume za odhod v USA. V dveh dneh je vse ameriško osebje poslaništva odšlo v ZDA. Ostali so samo trije višji uradniki, da predajo posle švicarskemu poslaništvu, ki bo odslej naprej zastopalo ameriške koristi na Kubi.

Castro in z njim ves sovjetski blok je seveda izkoristil ameriško prekinitev odnosov za novo protiameriško propagando. Dejal je, da je to nov dokaz, da ZDA pripravlja invazijo Kube. Isto je trdil sovjetski tisk.

Po vsem otoku je Castro dvignil vojno psihozo do vrhunca. Po Havani in drugih večjih mestih je dal razpostaviti protiletalske topove, pripeljal je 45 tonske sovjetske tanke na ulice, oborožil od 11 do 16 let stare kubanske otroke s češkimi brzostrelkami in razpostavil svojo milico po številnih strateških položajih, da bi odbili namišljeno ameriško invazijo. Nihče v zahodnem svetu, razen naivnih Castrovih privržencev na Kubi in v latinski Ameriki, ne jemlje resno Castrovih trditev o ameriški invaziji Kube. V invazijo ne verjame niti Castro sam, še manj njegov duhovni vodja argentinski komunist "Che" Guevara, ker je ta sam takoj naslednji dan po prekinitvi odnosov z ZDA izjavil, da je nespametno misliti na ameriško invazijo in da se bodo razmere v bodočnosti uredile z ZDA. Kuba da je pripravljena tudi prodajati svoj sladkor Washingtonu in da je bila letošnja prodaja kubanskega sladkorja sovjetskemu bloku političnega značaja. Iz teh njegovih izjav nekateri razbirajo, da je sovjetski blok pripravljen kupovati kubanski sladkor, ne more pa zadovoljevati kubanskih industrijskih in drugih življenjskih potreb. Te mu more dobaviti v zadostni količini le ZDA, s katero pa sedaj Kuba nima ne gospodarskih ne diplomatskih stikov. Prav tako opazovalci ugotavljajo, da je pravi vodja kubanske politike Guevara in ne Castro. Castro žene kubansko prebivalstvo v vojno razpoloženje proti ZDA, Guevara pa izjavlja, da invazije ne bo.

Na vojaški paradi ob drugi obletnici Castrove zmage nad Batisto, je Castro pokazal na havanskih ulicah sovjetsko in češko orožje, ki ga je doslej dobil iza železne zavese. Sovjeti so mu med drugim poslali 54 po 45 ton težkih tankov in nekaj stojal za istreljevanje protiletalskih raket. Iz Češke je dobil topove, brzostrelke in drugo lahko orožje. Strokovnjaki ugotavljajo, da 45 tonski sovjetskih tankov ne bo mogel uporabljati povsod po otoku, ker je na Kubi le nekaj mostov, ki vzdržijo tako težo.

Na ameriškem oporišču Guantanamo je ostalo kljub prekinitvi odnosov z ZDA vse pri starem. Oporišče je namreč že dolge mesece v popolni pripravljenosti, tako da sedaj ni bilo treba izdati praktično nobenih novih vojaških ukrepov. V pristanišče Guantanamo je priplula še letalonosilka Franklin D. Roosevelt s spremstvom rušilcev in drugih vojnih ladij.

Doslej je s Kube odšlo po redni poti ali zbežalo nad 240.000 Kubancev in sicer večina v USA. S Castrovim režimom je prekinilo doslej odnose sedem držav: ZDA, Paraguay, Venezuela, Dominikanska republika, Guatemala, Haiti in Peru. Pričakujejo, da bodo še druge ameriške države prekinile odnose s Kubo, med njimi tudi Argentina.

Dvomijo, da bi invazijo Kube izvedla ZDA, pač pa jo pripravljajo kubanski begunci. Od ZDA se dobili že večje dolarske podpore, razne ameriške zasebne organizacije pa jim prodajajo orožje in drug vojaški material. Vojaški strokovnjaki so tudi mnenja, da v slučaju invazije Kubi sovjeti ne bodo priskočili na pomoč, prvič zaradi oddaljenosti in drugič zato, ker je malo verjetno, da bi tvegali vojno z ZDA.

Zmaga De Gaulla

De Gaulle je z referendumom, ki ga je izvedel v Franciji in v Alžiru med 8. in 10 januarjem t. l. dobil novo zmago. Evropski Francozi in alžirski Francozi ter muslimani so se morali z glasovanjem izreči za ali proti njegovi alžirski politiki. Ker je povezal glasovanje v evropski Franciji in v Alžiru v celoto, je bilo že vnaprej določeno, da bo dobil večino. Večina Francozov v Evropi je namreč trdno za njim. En milijon Francozov v Alžiru in muslimani kljub vsem naporom zaradi ogromne številčne manjšine ne bi mogli ničesar spremeniti, z glasovanjem.

Ves Alžir je bil vojaško pripravljen na nove nemire v času glasovanja. De Gaulle je izvedel glasovanje v Alžiru v treh dneh, tako da niso istočasno glasovali na deželi in v mestih. Tako je uporni kom izbil možnost istočasnega izbruha nemirov po vsem Alžiru. Poleg tega je dal navoziti v Alžir nove vojaške oddelke, poslal iz Toulona 15 vojnih ladij k alžirski obali in dal navodila vojaštvu in oddelkom tujske legije, naj nastopijo najstrožje proti katerim koli izgrednikom. To se je tudi zgodilo povsod, kjer so uporniki poskušali izvesti nemire. V treh dneh referenduma je bilo 29 smrtnih žrtev v Alžiru, ki so jih povzročili bodisi uporniki bodisi francosko vojaštvo.

V Franciji je za De Gaullovo politiko glasovalo od 26 milijonov vpisanih volilcev 15 milijonov. V Alžiru se je večina vzdržala glasovanja od ostalih pa jih je večina glasovala proti.

Sovjetske spletke v Laosu

SEATO, obrambna organizacija za jugozahodno Azijo, podobna obrambni organizaciji NATO, je pred dnevi razpravljala o položaju v Laosu.

Kljub ameriškim poskusom, da bi organizacija na zasedanju spoznala, da so izzvali državljansko vojno v Laosu in da jo podpirajo od zunaj kitajski in sovjetski komunisti, SEATO do take ugotovitve ni prišel, češ, da je premalo dokazov za to. Glavni pobornik proti tozadevni resoluciji je bila Anglija, ker da se je bati, da bi mogla ameriška vojaška intervencija, ki bi jo v tem slučaju Amerikanci izvedli, povzročiti novo Korejo.

SEATO je izdal samo poročilo, da je dokazano, da sovjetska letala dovažajo upornikom vojni material, ne pa, da se v uporniških vrstah borijo mnogi kitajski ali sovjetski "prostovoljci". Dokaz za letalsko vojne pošiljke so jim dali sovjeti sami, ko so mirno objavili, da je res, da njihova letala vozijo vojni material "zakoniti" laoški vladi. Ta vlada, v sovjetskih očeh, predstavlja levičarske vojaške oddelke, ki jih je iz prestolnice Vientiane pred tedni pognal protikomunistični general Fumi. V Vientiane sedaj vladajo zahodno usmerjene sile predsednika Bun Uma.

Ameriška vlada, ki podpira Bun Uma, je pred zasedanjem SEATO objavila, da "so sovjeti pred kratkim prepeljali z letali veliko število komunistov iz severnega Vietnama v Laos. Od 15. decembra dalje so sovjeti, pravi poročilo, izvedli 184 poletov iz severnega Vietnama v Laos.

Vprašanje tuje suhozemske intervencije v Laosu je tako ostalo odprto. To vprašanje je odločilno glede ameriškega vojaškega posega v laoške razmere. Če bodo dokazali zunanjo suhozemsko komunistično intervencijo v Laosu, bo SEATO imel odprto pot za takojšnje izkrcanje ameriške vojske v Laosu za pomoč zahodnjaškim silam predsednika Bun Uma. Laos ni član SEATO, toda organizacija ima določilo, po katerem se mora odzvati klicu Laosa za pomoč proti tuji invaziji. Amerika je po zadnjih poročilih to že storila in je začela pošiljati v Laos vojaško pomoč.

Neuspela socialistična stavka v Belgiji

Socialistična stavka in nemiri, ki so se začeli v Belgiji 20. decembra kot protest proti vladnim gospodarskim ukrepom, s katerimi naj bi se preuredilo belgijsko gospodarstvo po novih načrtih, zlasti zaradi izgube bogatega Konga, se bližajo h koncu. Nemiri so zahtevali dve smrtni žrtvi, policija pa je zaprla nekaj nad 30 izgrednikov. Materialna škoda, povzročena na javnih poslopjih in napravah ter prometnih sredstvih pa znaša milijone belgijskih frankov.

Ker se vlada ni vdala pritisku socialističnih izgrednikov — katoliški delavski sindikati, ki imajo večino belgijskega delavstva v svojih vrstah, se niso priključili izgrednikom — je polagoma navdušenje za stavko začenjalo izginjati. Parlament, v katerem razpravljajo o novih gospodarskih ukrepih, je kljub nemirom začel zasedati ob napovedanem času ter kljub socialistični opoziciji nadaljuje z razpravo.

Delavstvo se je začelo polagoma vračati na delo. S posameznimi sabotažnimi dejanji na železnici in drugih prometnih sredstvih vztrajno nadaljujejo samo se komunisti, ki so poslali med socialistične množice izvežbane saboterje in demonstrante. Proti tem je sedaj vlada izdala najstrožje ukrepe in navodila vojski in policiji za čim hitrejšo uvedbo reda in miru.

Socialistični vodje, ki so brezvestno, iz popolnoma političnih razlogov pognali množice delavstva na ulice in mu povzročili izgubo dnevnic — podobno, kakor so to storili pod vodstvom znanega Spaaka pred leti, ko so zrušili kralja Leopolda — so se začeli sedaj pogajati z vladnimi organi za kompromisno rešitev položaja. Sedaj na sestankih socialističnih sindikatov govorniki pozivajo delavstvo, naj se vrne na delo, ker da je "že vsakdo naveličan stavke."

Prepad med katoliškimi delavskimi sindikati in med socialističnimi se je s to stavko še bolj poglobil. Katoliški delavski sindikati se stavke niso udeležili, pač pa so nasprotno označili nemire za politične in revolucionarne.

IZ TEDNA V TEDEN

"El Diario Ilustrado" v Limi, Peru, hvali odločen nastop predsednika države dr. Prada proti komunistom s tem, da je prekinil diplomatske stike s Kubo .List pravi, da je predsednik države s tem pokazal tudi vsem ostalim, kako je treba postopati tedaj, ko stopa boj med demokracijo in komunizmom v odločilno fazo tudi na ameriški polobli, ker nevtralnosti v tem boju ni in ne more biti.

V Montevideu, Uruguay, so velike skupine vseučiliške in srednješolske mladine priredile demonstracije proti Kubi. Od vlade so zahtevale prekinitev diplomatskih stikov s to državo, ki je sedaj središče za komunistično propagando in delavnost na ameriški polobli.

Janio Quadros, izvoljeni brazilski predsednik, bo 31. t. m. v mestu Brasilia prevzel predsedniško oblast od sedanjega predsednika dr. Kubička. V zadnjih mesecih je bil Janio Quadros na potovanju po raznih evropskih državah. Nazadnje na Portugalskem, odkoder je pa pred dnevi odpotoval v taki naglici, da se niti od portugalskih oblasti posloviti ni utegnil. Še celo brazilski poslanik ga je v pristanišču komaj še dobil, da se je poslovil od njega .Quadros je dejal, da ga kličejo domov neodložni in nujni posli.

Kubanski poslanik v Panami je v svojo diplomatsko delavnost vključil tudi svojo udeležbo pri pripravljanju terorističnih aktov. Zaradi tega je panamska vlada pozvala kubansko vlado, naj takega svojega diplomatskega predstavnika takoj pozove domov.

Kubanski komunisti so zagrosili Panamcem, da bo v Panami takoj izbruhnila revolucija, če bi ta država prekinile diplomatske stike s Kubo. Panamci so jih potolažili, naj si nikar ne delajo teh skrbi, kajti panamska vlada ima na razpolago zadosti sredstev, da bo v kali zadušila sleherni poskus motenja javnega miru.

Eisenhower se vedno bolj pripravlja na odhod, z njim pa tudi njegovi sodelavci. Tako je že dal ostavko na svoj položaj minister za narodno obrambo George Gates. Eisenhower jo je sprejel ter se mu zahvalil za veliko delo, ki ga je opravil za spopolnitev in povečanje ameriških oboroženih sil. Z njim in ostalimi visokimi vojaškimi poveljniki je bil Eisenhower minuli ponedeljek na skupnem kosilu v Pentagonu. V mestu Avgusta, Georgia, se je pa že poslovil od ameriške vojske, ki mu je v strumnem sprevodu in brezhibnem nastopu izkazala časti kot svojemu osemletnemu vrhovnemu poveljniku. Eisenhower je ob tej priložnosti tudi govoril. Dejal je, da je to zadnjič v njegovem življenju, ko vojska nastopa pred njim kot vrhovnim poveljnikom. Izrazil je svoje zadovoljstvo nad njeno vzorno organizacijo in tehnično opremo, Boga je prosil naj jo vedno spremlja s svojim blagoslovom. Izvoljeni ameriški predsednik John Kennedy bo stopil v Belo hišo dne 20. t. m. V New Yorku je te dni odločno zanikal časopisne novice, da namerava poslati svojega potojočega veleposlanika Averella Harrimana v Moskvo, da bi pri Hruščevu dosegel zboljšanje odnosov med Sovjetijo in zahodnim svetom. Dejal je, da o tej stvari sploh še ni razmišljal.

ZBORNIK-KOLEDAR SVOBODNE SLOVENIJE ZA LETO 1961
V SLEHERNO SLOVENSKO HIŠO, V SLEHERNI SLOVENSKI DOM!

Lepo priznanje

Dvanajst let je minilo odkar smo slovenski izseljenci, ki smo prišli po drugi svetovni vojni v svet, dobili prvo slovensko knjigo v izseljenstvu. To je bil Koledar Svobodne Slovenije za leto 1949. Svobodna Slovenija je tedaj orala ledino na knjižnem trgu v izseljenstvu in postavljala temelje kulturnemu delu v izseljenstvu. Koledar se je v teku dvanajst let kot vsakoletna izdaja Svobodne Slovenije razvil v reprezentativni zbornik slovenskih izseljencev, s kakršnim se ne more ponašati nobena druga izseljenska narodnostna skupina.

Zbornik Svobodne Slovenije, ki je izšel za leto 1961 pa je vzbudil še prav posebno pozornost. Že od stalnih naročnikov te knjige iz Argentine so uredniki dobili številne čestitke in priznanja. Slovenci v Argentini poudarjajo, da je ta Zbornik izredno pester. Zlasti pohvalno pa navajajo dejstvo, da s članki in razpravami posega v preteklost in sedajnost, na politično, gospodarsko in kulturno področje, v umetnost in književnost, v življenje izseljencev po vseh kontinentih, v domovino, na Koroško in v Slovensko Primorje. Poudarjajo tudi, da je kljub tej pestrosti na zavidljivi višini.

Pa tudi zunanja oprema, ki je delo mladega slikarja Ivana Bukovca, je deležna splošnega priznanja.

Uredništvo Zbornika pa je dobilo prav te dni prve glasove tudi iz Severne Amerike, kamor je ta knjiga prispela za Božič. Tudi ti glasovi so polni hvale in priznanja. Navajamo pismo dr. Mikoliča, ki je profesor na Kolegiju sv. Jožefa v West Hartfordu, ki ga je pisal 28. decembra. Takole pravi:

"Pred nekaj dnevi sem prejel preko g. dr. Basaja ZBORNIK Svobodne Slovenije za leto 1961. Z vsako stranjo, ki sem jo prebral, se je moje zanimanje za Zbornik večalo in sedaj, ko sem ga dokončal, moram reči, da sem bil sila iznenaden nad resnostjo člankov in njih pestrostjo. Je sicer po naslovu le Zbornik za leto 1961, a imajo podatki, v njem navedeni, trajno vrednost za vsakega, ki se zanima ali se bo zanimal za slovenski življ po svetu ali doma.

Z izdajo tega Zbornika ste morali imeti veliko težav in naporov in ob tej priložnosti bi rad čestital Vam in vsem sotrudnikom k lepemu uspehu, ki ste ga dosegli.

S prisrčnimi voščili ostajam Vaš vdani Dr. Stanislav A. Mikolič."

Slovenski kolegij v Rimu

Po posredovanju in prizadevanju generalnega asistenta jezuitskega reda P. Antona Prešerna, našega vplivnega rojaka, je sv. stolica z dekretom dne 22. novembra 1960 ustanovila Slovenski kolegij v Rimu, ki ima za sedaj svoj sedež v slovenski hiši na Via dei Colli 8. Zavod je namenjen duhovnikom slovenskih škofij, ki bodo nadaljevali teološke študije na rimskih univerzah. Za prvega rektorja zavoda je bil imenovan P. Prešeren sam; izmed slovenskih duhovnikov v Rimu so že tudi določeni drugi predstojniki: ekonom, spritual, študijski prefekt. Prva gojenca zavoda sta gg. Makovec Bogdan in Prijatelj Franc, duhovnika ljubljanske škofije, ki sta končala bogoslovne študije v Slovenskem semenišču v Argentini. Zavod ima vse pravice in privilegije, ki jih imajo te vrste rimski zavodi drugih narodov: zavod sv. Hieronima (hrvaški), Anima (avstrijski), Campo santo (nemški) itd. Slovenski katoličani si moremo ob tej veliki pridobitvi čestitati, generalnemu asistentu P. Antonu Prešernu pa bodo za posredovanje z nami iskreno hvaležni tudi zanamci.

OBČNI ZBOR ZADRUGE SLOVENSKI DOM V SAN MARTINU

V nedeljo 8. januarja je bil v San Martinu ustanovni občni zbor zadruge, ki je lastnica nedavno kupljenega slovenskega doma v San Martinu. Občni izbor je bil v lastnih prostorih v ulici Cordoba 129. Udeležilo se ga je veliko članic, članov in prijateljev novega slovenskega središča.

Občni zbor je začel predsednik pripravljalnega odobra Slavko Zupan. Pozdravil je vse navzoče ter predlagal izvolitev predsedstva občnega zbora in sicer predsednika, zapisnikarja in dveh skrutinatorjev. Izvoljeni so bili: Za predsednika Rudolf Smersu, za zapisnikarja I. Šušteršič, za skrutinatorja pa Marijan Trtnik in Stanko Oberžan.

Predsednik občnega zbora Rudolf Smersu je v govoru naglašal, da je ta dan zgodovinski dan za Slovence v San Martinu. Spomnil se je vseh idealistov, ki so že pred 3 leti začeli akcijo za lastni dom. Sedaj je ta ideja uresničena. Akcijo za njeno uresničitev so podprli vsi rojaki iz San Martina. Močno moralno podporo ji je dal tudi sedanji dušni pastir v San Martinu g. Jože Jurak. Z današnjim dnem je San Martin stopil v vrsto podobnih slovenskih ustanov v Argentini, ki so: osrednja slovenska hiša v Buenos Airesu ter slovenski domovi v San Justu, Lanusu, Caranachayu, Ramos Mejia, Miramaru in Mendozi. Na njegov predlog so vsem poslali pozdravna pisma.

Zatem so podali poročila člani pripravljalnega odbora: predsednik Slavko Zupan, tajnik Franc Zorko in v imenu obeh blagajnikov Franc Lobnik, Iz poročil je razvidno, da je pripravljalni odbor od ustanovitve julija meseca 1960 krepko deloval. Kupil je hišo z zemljiščem za 1.200.000 pesov. Dosedaj je bilo lastnikom izplačanih pol milijona pesov, v teku šestih mesecev bo treba plačati 300.000 pesov, ostanek $ 400.000.— pa v nadalnjih treh letih. Zadruga ima 135 članov, ki so do občnega zbora vplačali 430.000 pesov; ostanek so krili s posojili. Mnogi člani so na kupljenem zemljišču že opravili tudi več del. Veliko zahvalo je treba izreči tudi tvrdki RCA Victor, ki je za novi dom darovala dragoceno zvočno napravo.

Poročila članov pripravljalnega odbora so vsi navzoči rojaki odobrili z navdušenim ploskanjem ter izrekli razrešnico s pohvalo.

Sledilo je čitanje pravil zadruge. Po daljši debati so bila sprejeta, nakar so bile po krajšem odmoru volitve v smislu določil zadružnih pravil s kandidatnimi listami po proporčnem volilnem sistemu. Vloženi sta bili dve listi. Prva lista je dobili 32 glasov in 5 odbornikov, druga pa 29 glasov in štiri odbornike.

V odbor zadruge so bili izvoljeni: Predsednik Leopold Novak, kot odborniki pa naslednji: Franc Lobnik, Anton Pavlič, Ivan Petkovšek, Stanko Marinček, Karel Uršič, Slavko Zupan, Milan Kržič in Oskar Pavlovčič.

Na isti način so bili izvoljeni za namestnike Polde Lah, Miha Smersu, Franc Petkovšek, Janez Jenko in Tine Duh, ml. Za nadzornika je bil izvoljen Anton Bodner, za njegovega namestnika pa Franc Zorko. Izvoljen je bil tudi nadzorni svet (Consejo de inspección), ki šteje 28 članov.

Predsednik občn. zbora Rudolf Smersu je razglasil izid volitev, voščil vso srečo novemu odboru ter podal besedo novemu predsedniku zadruge Slovenski dom v San Martinu Leopoldu Novaku, ki se je za izvolitev zahvalil v imenu vseh izvoljenih odbornikov zadruge ter prosil vse rojake za krepko moralno in materialno pomoč, nato pa zaključil uspeli občni zbor.

NOVA KNJIGA V POČASTITEV SPOMINA ŠKOFA DR. ROŽMANA

V Severni Ameriki slovenski frančiškani v Lemontu, na ameriških Brezjah, izdajajo dobro urejevano mesečno versko revijo Ave Maria, vsako leto pa tudi Koledar Ave Maria, z izbranim gradivom ter pestro vsebino.

Koledar Ave Maria za leto 1961 je posvečen spominu pok. škofa dr. Gregorija Rožmana. Je to tretja knjiga, ki je izšla v škofov spomin: V Argentini sta se ga spomnila že Zbornik-Koledar Svobodne Slovenije za leto 1961, duhovni spiritual v semenišču v Adrogueju dr. Filip Žakelj pa je v škofov spomin napisal šmarnično knjigo "Mati slovenskega naroda ne bo zapustila".

Po splošnih podatkih o letu 1961 ter molitvenih namenih so na 12 straneh na robu Koledarja ob posameznih mesecih objavljeni nauki iz raznih pridig škofa dr. Rožmana. Zaglavja mesecev so lepo ilustrirana ter je tudi nekaj praznega prostora za zapiske. Za koledarskim delom so oblavljeni naslednji članki o pokojnem škofu dr. Rožmanu: Karel Mauser: Kaj nam ima škof dr Gregorij Rožman povedati za bodočnost; Alojzij Vavti: Iz mladih let škofa dr. Gregorija Rožmana: Alojzij Vavti: Podoba velikega voditelja; Govor škofa Gregorija Rožmana v ljubljanski stolnici 12. decembra 1943; Marijan Jakopič: Na škofovem grobu; Rev. Msgr. Louis Baznik: Žalni govor med pogrebno mašo 21. nov. 1959 v Clevelandu; P. Odilo Hajnšek: Dragoceni osebni spomini na škofa Rožmana; Lojzka Verbic: Spomini; Dr. Filip Žakelj: Slovensko izseljensko semenišče — Rožmanova romantika. To so članki v spomin škofa dr. Rožmana.

Naslednje članki v Koledarju Ave Maria za 1961 so pa tile: Ob smrti kardinala Stepinca; P. Odilo Hajnšek: Stara gora pri Čedadu; P. Bertrand Kotnik: Spomini misijonarja Fr. Wenigerja; P. M.: Srečanje z Marijo; Alfred Fishinger: Skladatelj p. Vendelin Špendov; P. Cirilu v spomin; Simon Gregorčič: Čas; Luka Lukič: Iz njenega dnevnika. Zaključno gradivo Koledarja je pa naslednje: Nov cerkveni koledar; Evharistični post; Postna postava; Naslovi slovenskih duhovnikov; Poročilo o 8. slov. socialnem dnevu v Argentini ter podatki o pomoči zaostalim deželem.

Na ovitku je zgoraj slika brezjanske Matere božje, pod njo pa spominska plošča na grobu škofa dr. Gregorija Rožmana na frančiškanskem pokopališču pri Mariji Pomagaj v Lemontu.

Cena koledarju je 1 dolar, naroča se pa pri slovenskih frančiškanih, Box 608, Lemont, Ill. USA.

— PORAVNAJTE NAROČNINO — PRISPEVAJTE V TISKOVNI SKLAD

ARGENTINA

Na povabilo predsednika države dr. Frondizija 14. političnim strankam za razgovore z njim o važnih političnih, gospodarskih, socialnih in kulturnih vprašanj, je pritrdilno odgovorilo 7 političnih skupin. Od teh je najmočnejša vladna intransigentna radikalna stranka, ostale so manjše ter nimajo strankinih organizacij po vsej državi. Nekatere stranke so za razgovore stavile izpolnitev gotovih pogojev. So za take razgovore s predsednikom, toda šele po februarskih nadomestnih volitvah. Tega mnenja sta predvsem federacija sredinskih strank, ki je močna zlasti v prov. Mendoza, Cordoba in San Luis, ter progresivna demokratska stranka. Sleherne odgovore s predsednikom pa odklanjajo ljudska radikalna stranka ter obe socialistični stranki. Predstavnik stranke ljudskega odpora dr. Damonte Taborda še ni dal odgovora ter je odšel na predhodni posvet s Peronom v Španijo. Krščanski demokrati so o predsednikovem povabilu razpravljali v torek. Povabilo na razgovore so sprejeli.

Z ozirom na zatrjevanja ljudskih radikalov, da je predsednik s svojimi načrti za izmenjavo misli o važnih državnih sprašanjih s predstavniki strank doživel neuspeh, ker se več strank noče odzvati njegovemu povabilu na razgovore, je notr. minister dr. Vitolo izjavil, da odklonilno zadržanje nekaterih strank na stvari nič ne spremeni. Razgovori so se dejansko že začeli in se bodo nadaljevali, ker med vlado in opozicijo ne sme biti nepremestljivih prepadov in med ljurstvom mora priti do pomirjenja. V tem pogledu je pohvalno omenial prizadevanje biv. predsednika revoluc. vlade gen. Aramburuja.

Notr. min. dr. Vitolo je tudi dejal, da je vlada prav tako kot opozicionalne stranke za to, da se ukine obsedno stanje v državi in da se preneha izvajati vojaški načrt Conintes. Prej pa seveda morajo prenehati vzroki, ki so narekovali izdanje teh ukrepov. Opozic. stranke je pozval naj se na merodajnih mestih osebno seznanijo s temi vzroki in s položajem v državi. Povedal je tudi, da je predsednik pripravljen predstavnikom posameznih strank dati na vpogled najbolj zaupna poročila, ki se na nanašajo tako na zunanjepolitični položaj, kakor na varnost države. Glede zahtev opozic. strank po spremembi sedanjega volilnega zakona z večinskim sistemom je pa izjavil, da je to naloga parlamenta. Kot znano se za uvedbo proporcionalnega volilnega sistema zavzema večina argent. polit. strank, ki sedaj v parlamentu sploh nimajo nobenega predstavnika.

Peronisti so za februarske nadomestne volitve v Buenos Airesu sklenili, da bodo zopet oddajali prazne glasovice.

I. A. (2)

Beograd izkorišča Slovenijo

(SLOVENIJA, CLEVELAND)

IV.

Slovenci se pri presoji izžemanja našega gospodarstva ne postavljamo na ozko nacionalno stališče. Vpoštevamo dejstvo, da komunisti ne določajo gospodarsko zaostalih in naprednih krajev po narodni pripadnosti. Zato vemo, da so enako izžemani tudi vsi ostali gospodarsko razvitejši kraji Jugoslavije, tudi Hrvatska, Srbija, deloma tudi Bosna. Ne bi mogli mirne vesti trditi, da je Slovenija neprimerno bolj izžemana kot drugi gospodarsko napredni kraji. Ne tajimo tudi, da smo včasih imeli tudi koristi od take komunistične politike. Ko je na primer vsa Vojvodina morala pod ceno prodajati deželne pridelke, smo od tega imeli korist tudi Slovenci, kot sploh vsi kraji izven Vojvodine. Na drugi strani ne moremo zatajiti dejstva, da komunistični režim ne nalaga bremen po nacionalističnih vidikih; kadar diktira na primer cene za industrijske izdelke in pol-fabrikate, jih diktira za vsa podjetja in ne gleda, kje so locirana.

Zato ne moremo govoriti o tem, da je slovensko gospodarstvo načrtno bolj izžemano kot gospodarstva drugih gospodarsko razvitih delov Jugoslavije. Včasih smo s kako postavo ali uredbo bolj prizadeti kot drugi, včasih pa manj. Naša kritika o izžemanju se torej ne more omejiti samo na slovensko gospodarstvo, mora obsegati vse gospodarsko razvite kraje, tudi hrvaške in srbske, kajti tudi srbska industrija prihaja pod udar zakonov in uredb kot industrija vsake druge republike. Diskriminacija se lahko vrši samo na enem področju: Beograd lahko opusti mnogo potrebnih gospodarskih korakov, ki bi bolj, škodovali prečanskim krajem kot ostali državi. Take možnosti ne izključujemo, toda otipljivih dokazov za to nimamo, prividnih se pa nočemo posluževati.

V.

Komunisti objavljajo cele grmade statistik. Iz njih lahko vsak kritik najde več kot je treba dokazov za svoje trditve. In vendar je taka številčna dokumentacija piškave vrednosti. Ne mislimo samo na upravičen sum, da so vse komunistične statistike prikrojene komunistični propagandi. Mislimo na okolnost, da so številke o izžemanju vezane zmeraj z dinarji. Kaj pa je današnji dinar? Tega ne vedo ne komunisti, ne njihovi kritiki. Jugoslavija živi v stalni inflaciji, dinar ni manj vreden samo od leta do leta, ampak tudi od meseca do meseca. Kako naj pa potem služi za številčno dokazovanje, na to ne mislijo ne kritiki ne komunisti. Je pa še drug razlog, zakaj so komunistične statistike nezanesljive: v Jugoslaviji igra poljedelstvo še zmeraj važno vlogo in ravno tu je statistika zelo nezanesljiva. Kmet je namreč prisiljen, da živi, kjer se le da, v naturalnem gospodarstvu, ki se statistično ne da nikoli točno zajeti. Kako so številke zapeljive, pokaže tale primer: l. 1958 je znašal po komunističnih številkah narodni dohodek na prebivalca v Srbiji 90.000 din, na Hrvaškem 121.000 din, v Sloveniji 196 000 din itd. Kako naj se torej Slovenci pritožujejo? In vendar številke ne dajejo prave slike. Leto 1958 je dalo Sloveniji prilično dober donos deželnih pridelkov, dočim so vse druge republike trpele pod slabo letino. Zato tako nizek narodni dohodek v Srbiji, na Hrvaškem itd. L. 1959 je bilo ravno narobe: Slovenija je imela normalno žetev. Hrvaška in Srbija pa tako, kot še nikoli po vojni. Naravno, da bodo dinarske relacije med dohodki v l. 1959, kadar bodo izračunane, čisto drugačne od onih v l. 1958. Na številke se torej objektiven kritik ne more zanesti. Isto velja za številke o zunanji trgovini. Dinar ima celo kopo deviznih kurzov, ki vsak vpliva na domače cene, kako naj torej merimo uvoz in izvoz v luči domačih cen? Tega merjenja si ne upajo začeti niti komunistični agitatorji.

Da navedemo še bolj drastičen primer: glavno "prelivanje" kapitala s severa na jug se vrši preko Splošnega investicijskega fonda in deloma preko državnega proračuna. Skozi ta dva kanala gre dobra petina narodnega dohodka, bilijoni kar frčijo po zraku. In vendar: kaj pomenijo ti bilijoni od leta do leta. Vsako leto so za okroglo 10% manj vredni, ako jih merimo po kupni moči dinarjev. S tem nočemo reči, da odobravamo izžemanje preko fondov in proračuna. Ako bi režim zaprl prelivanje preko teh dveh kanalov bi bila vsa zadeva z enim mahom rešena in pritožb bi bilo konec. Toda režim tega narediti ne more, ako hoče ostati zvest svojim načelom o komunističnem gospodarjenju, ki pa ni istovetno z nacijonalističnim.

VI.

Končno še nekaj pripomb o nekaterih konkretnih problemih.

Res je, da je bila Slovenija zelo močno izžemana ravno v prvih povojnih letih. Kar je industrija zaslužila, vse je šlo na jug. Ni ostalo niti toliko, da bi se obnavljala tovarniška oprema in ohranjal obratni kapital. Toda v ravno isti dobi je režim tudi zelo veliko investiral v Slovenijo (elektrarne, težka industrija itd.). Žalibog je pri tem napravil dve napaki, ki močno zmanjšujeta vrednost investicij in pomenita trajno breme za kalkulacijo produkcijskih stroškov: V vsak objekt je bilo zabito več kapitala, kot bi bilo treba pri pametnem investiranju. Treba je sedaj plačevati visoke anuitete, kar draži blago. Mnogo investicij je pa naravnost napačnih in bodo ostale trajno breme za slovensko gospodarstvo. Slovenija je n. pr. notorično zmeraj v zadregi za elektriko; tega ne bi bilo treba, ako bi bila prva leta po vojni industrializacija pravilno planirana.

Popolnoma nepotrebno je bilo uničevanje slovenskih gozdov; trpeli so bolj kot gozdovi v drugih republikah. Vkljub temu je režim forsiral take industrijske panoge, ki potrebujejo veliko lesa. Odkod naj ga vzamejo? Bodo trajno odvisne od dobav z juga. Podobno je z železarsko industrijo in industrijo barvastih kovin. Namesto, da bi režim postavljal v Sloveniji predelovalne industrije, se je vrgel na težko industrijo in tako napravil Slovenijo odvisno od ostale Jugoslavije. Ali je to pametna industrializacija? Ali ni morda ravno tako nevarno kot gori opisano izžemanje?

Kar je najbrže najusodneje za slovensko gospodarstvo, je sistematično zanemarjanje vzgajanja strokovnih kadrov, za industrijo in uničevanje obrtništva. Sloveniji manjka zmeraj bolj dobrih industrijskih kadrov, veliko bolj kot pred vojno. Čim več je industrije, tem manj je sposobnih industrijskih delavcev. V tem pogledu je Slovenija nevarno osiromašila. Režim je v svojem divjem hlastanju za amerikanizacijo industrijske proizvodnje žrtvoval idejo strokovnega delavstva ideji specializiranega. Rad bi imel delavca, ki razume samo del svoje stroke, ne pa vse. Za Ameriko je to dobro, za Jugoslavijo pa ne. To je izžemanje, ki ga na jugu države sploh ne razumejo. Slovenija bo pa morala mnogo žrtvovati, da pride do strokovnega delavstva stare vrste.

Še na eno vrsto prikritega izžemanja bi radi opozorili, na nevarne posledice inflacije za slovenske prihranke. Slovenci so znani kot varčni ljudje. Že pred prvo svetovno vojno so z vnemo nalagali denar v hranilnice za težke čase. Prva svetovna vojna je vse prihranke uničila z takratno inflacijo. Toda vnema za varčevanje ni popustila. Prišla je druga svetovna vojna in zopet uničila vse prihranke. Po zadnji vojni je narod začel zopet varčevati, veliko bolj kot v ostali Jugoslaviji. Danes ima Slovenija največ vlagateljev, povprečna višina vlog znaša nekaj nad 31.000 din. Vse to ogroža sedanja inflacija, ki ji človek ne vidi konca. Zelo je verjetno, da bo vrednost sedanjih vlog zvodenela tako kot je že dvakrat popreje. Gospodarsko gledano ni nobene razlike, ali režim preliva sadove slovenskega dela na jug ali pa jih uničuje z inflacijo. V drugih sedanjih republikah ta nevarnost ni še zdaleka tako velika.

VII.

Gornje pripombe se temeljito ločijo od rutinske kritike komunističnega izžemanja Slovenije. Skušajo vpoštevati spremenjeni družbeni red in docela drugačno gospodarsko politiko komunističnega režima. Zdi se nam, da so bližje bistvu postavljenega problema in zato tudi stvarnejše. (Konec)

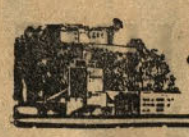

Novice iz Slovenije

Občinski odbor v Novem mestu je na septembrskem zasedanju, t. j. v času jesenskih posevkov, razpravljal o ukrepih, kako bi še več kmečkih gospodarstev spravil pod vpliv in odvisnost kmetijskih zadrug. Za dosego tega cilja so sprejeli sklep o izvajanju odredbe o agrotehničnem minimum v pridelovanju pšenice in v travništvu. Odlok o agrotehničnem minimum v pridelovanju pšenice zajema 760 haktarjev površine, odlok o agrotehničnem minimum v travništvu pa 3.300 travnikov in 1000 hektarjev košenic. Člani novomeškega občinskega odbora menijo, da bo mogoče na predvidenih površinah s pomočjo zadrug zvišati povprečni donos pšenice od dosed. 16 stotov na 35 stotov, povprečen pridelek krme pa od 30 stotov na travnikih in okoli 16 stotov na košenicah na 60 do 70 stotov na travnikih in 30 do 40 stotov suhe krme na kešenicah. — Na seji so navajali, da je bilo v novomeškem okraju že pred izvajanjem odloka o agrotehničnem minimumu v pridelovanju pšenice in travništvu že 64% kmečkih gospodarstev v eni ali drugi obliki pogodbeno navezano na sodelovanja s kmetijskimi zadrugami.

V srbščino in hrvaščino je bilo v zadnjem času prevedenih ter izdanih odn. bo izšlo več slovenskih leposlovnih in znanstvenih del. Tako je beograjska založba "Prosveta" izdala dr. Kosovo Zgodovino Slovencev iz leta 1955. Prevod je oskrbela Dora Pilkovič-Maksimovičeva. V "Antologiji jugoslovanskih književnosti", ki jo izdaja založba "Nolit", sta napovedani dve slovenski knjigi pod naslovom "Slovenačka proza" v izboru Bojana Štiha in M. Šege. Pri tej založbi je napovedana tudi izdaja antologije slovenskega pesništva tudi v dveh knjigah. Pesmi so odbrali Cene Vipotnik, Drago Šega in dr. Jože Kastelic. Končno sta pri tej založbi napovedana še dva izbora slovenske esejestike in slovenske drame. Pri teh izborih je sodeloval Jože Vidmar. Založba "Nolit" pripravlja tudi izdajo Slodnjakovega Prešerna. V Zagrebu napovedujejo naslednje izdaje slovenskih del v hrvaščini: Roman Ignaca Koprivca "Hiša pod vrhom", Ingoličev roman "Kje ste, Lamutovi?" ter izbrana dela Juša Kozaka v treh knjigah v prevodu Gustava Krkleca. Tavčarjevo "Visoško kroniko" je prevedel skoro že pred 10 leti pok. Hijacint Petris, Matica Hrvatska bo pa izdala v hrvaškem prevodu Finžgarjev roman "Pod svobodnim soncem", ki je prvi hrvatski prevod tega Finžgarjevega dela.

Umrli so. V Ljubljani: Leopold Legat, Mihael Štempihar, Karolina Strehovec, Drago Hudé, učit. v p., Marija Šeme, upok. Tob. tovarne, Franc Koder, odvetnik v p., Alojzija Klobčaver, roj. Kapelj, Ada Ivanetič, roj. Turk, Vilko Turk, Anton Gradišek upok., Mihael Kocijančič, žel. v p., Marija Kramaršič in Anton Knavs v Goriči vasi, Ivo Jamnik, Ptt. inšpektor v p. v Vuzenici, Julka Šuput v Beogradu, Jožica Švalj v Kranju, Frančiška Ahčin, roj. Pintar pri Sv. Duhu, Milan Studen na Bledu, Alojzija Potokar v Vel. Češnjicah, Angela Križnar, roj. Rakar gost. v Predvoru, Marija Čerin, roj. Lampič v Zg. Hrušici, Lucija Grilec v Celju, Martin Svetina na Bledu, Katarina Kunst, roj. Kloboves v Vevčah in Jožefa Ostrožnik, roj. Bergant v Lokah.

BLED

PRVI HLADILNIK
S SLOVENSKIM IMENOM!

Sedaj v štirih velikostih, najmodernejših oblikah in opremi.
V kvaliteti prekaša najboljše,
v cenah najcenejše.

Dvojna garancija za dobo 5 let!
Oglej in nabavi si ga pri

Novak P.

Cerrito 2245, Lomas del Mirador

SLOVENCI V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Zahvala in prošnja

Na dosedanje naše pozive, da postanejo naročniki Svobodne Slovenije, so se nekateri naši rojaki že odzvali. V zadnjih dveh tednih je uprava dobila več prijav novih naročnikov. Vsem tem iskrena hvala. Vse tiste pa, ki niso še naročniki, prosimo in pozivamo, da sledijo zgledu teh rojakov in postanejo tudi oni naročniki.

Deseta, jubilejna misijonska veletombola

Slovenska misijonska zveza v Buenos Airesu prireja vsako leto prvo nedeljo po prazniku sv. Treh kraljev tombolo, katere čisti dobiček je namenjen za podpiranje slovenskih misijonarjev po svetu. Letošnja je bila že deseta. Torej jubilejna. Po vseh pripravah in po cilju, ki ga je hotela doseči: zbrati 100.000 pesov za pomoč slovenskim misijonarjem, je bila to že veletombola.

Prireditelji tombole so pričakovali veliko udeležbo, zato so zanjo izbrali tudi lepe, prostrane vrtne prostore v Don Boscovem zavodu v Ramos Mejia. Kljub izredni vročini, ki je bila tega dne, je številni rojaki — na tombolo jih je prišlo v popoldanskih urah nad 1.500 ljudi — niso tako močno čutili zaradi številnih košatih dreves na vrtnem in športnem prostoru. Edina težava je bila ta, da za tako veliko število ljudi ni bilo mogoče sproti shladiti zadostne količine pijač.

Jubilejna tombolska prireditev se je začela popoldne ob enajsti uri s sv. ma- Pri oltarju Marije Pomagaj v cerkvi Marije Pomočnice kristjanov v Don Boscovem zavodu jo je imel za vse sodelavce in udeležence 10 veletombol predsednik Slovenske misijonske zveze g. Ladislav Lenček CM. Udeležilo se je veliko rojakov. Med mašo je pel slovenski pevski zbor iz San Justa pod vodstvom pevovodje Štefana Drenška.

Po cerkvenem opravilu so se rojaki napotili na prostran senčnat vrt ter posedli okoli postavljenih miz. Fantje in dekleta so jim tu potregli z na-ražnju pečenim mesom ter s pijačo.

Ob 17. uri pop. je bila podelitev spominskih nagrad sedmim "tombolskim jubilantom", nato je pa bilo nagradno žrebanje med izglasovalci prvega in drugega glavnega dobitka.

Začetek veletombole, katere značilnost je bila ta, da so glavne dobitke med organiziranjem tombolo izbrali sami ljudje, se je začela v napetem pričakovanju ob pol šesti uri.

Glavno tombolo — brezplačno potovanje v Evropo — je zadel Štefan Drenšek. Zamenjal pa jo je za hladilnik Bled, ki ga je za jubilejno veletombolo daroval Pavle Novak iz Lomas del Mirador. Radio combinado je dobil Anton Gradišar, vrtna stola z mizico Marianca Komar, mešalnik A. Vivod, električni brivski aparat Remington pa Štefan Medveščck iz Tablade. Razen tega je bilo še vse polno drugih koristnih in praktičnih dobitkov.

Prireditev je tako v moralnem, kakor materialnem pogledu uspela ter so organizatorji dosegli in celo presegli cilj, ki so si ga postavili: 100.000 čistega dobička za pomoč slovenskim misijonarjem po svetu.

BOULOGNE

V nedeljo 15. januarja bo slovenska služba božja s petjem božičnih pesmi ob pol deseti uri v župni cerkvi sv. Marjete (Sta Rita) v Boulogne. Pesmi bo pel slovenski pevski zbor iz San Fernanda. Vsi okoliški rojaki prisrčno vabljeni. Dohod. Kolektiv 230 in Costera — izstopiti pred Av. Panamericana.

PROŠNJA IN POZIV

Slovenska kulturna akcija izpolnjuje važno nalogo in njeno delo je že rodilo lepe sadove. Skupina slovenskih kulturnih delavcev ohranja ideale slovenske duhovnosti ko ustvarja na polju znanosti, umetnosti, kulture. Podporo in zaupanje je uživala že od početka. Iz globoke ljubezni do slovenstva izvira vse to delo, ki krepi in množi tudi delavnost na verskem, socialnem in političnem polju. Naše kulturno delo koraka vzporedno s tokovi, ki oplajajo vse človeštvo; naše bivanje v zamejstvu dobiva s tem poseben pomen in vrednost.

Napori pa bodo brezuspešni, če ne bodo sloneli na medsebojnem razumevanju in podpiranju. Delo bo začelo hirati, ako se za njegovo usodo ne zavzamejo vse plasti našega naroda; prav vsi mu moramo priskociti na pomoč v čim večji meri.

Slovenska kulturna akcija se ob začetku novega knjižnega leta obrača na nas vse s pozivom za naročbo in podporo. Njenemu klicu nikakor ne smemo ostati gluhi. Po svojih močeh jo skušajmo okrepiti: zgradimo ji trdno zaledje vsega naroda, ki mu je mar za usodo slovenske kulture v zamejstvu.

Slovenska kulturna akcija je že opravila veliko delo: zavarujmo ji varen in nemoten razvoj. Naša pomoč naj ne zaostaja za idealizmom in vero, ki jo izpričuje in oznanja.

P. Bernard Ambrožič, Sydney, Avstralija — **Dr. Vojko Arko**, Bariloče, Argentina. — **Ivan Avsenek**, Cleveland, ZDA. — **Dr. Jože Basaj**, New York, ZDA. — Prof. **Marko Bajuk**, Mendoza, Argentina — **Dr. Rudolf Čuješ**, Toronto, Kanada. — **Igor Domicelj**, Buenos Aires, Argentina. — **Dr. Leopold Eiletz**, predsednik Slov. akad. starešinstva, Buenos Aires, Argentina. — **Dr. Fran Gnidovec**, rektor Slov. semenišča, Adrogué, Argentina. — **Dr. Celestin Jelenc**, član NO za Slovenijo, Buenos Aires, Argentina. — **Dr. Anton Kacin**, Gorica, Italija. — **Dr. Miha Krek**, predsednik NO za Slovenijo, Cleveland, ZDA. — **Dr. Rajko Ložar**, Manitowoc, ZDA. — **Ing. Albin Mozertič**, Buenos Aires, Argentina. — **Anton Orehar**, direktor slov. dušnih pastirjev, Buenos Aires, Argentina. — **p. Anton Prešeren S. J.**, Rim, Italija. — **Prof. Fr. Sekolec**, London, Anglija. — **Miloš Stare**, tajnik NO za Slovenijo, Buenos Aires, Argentina. — **Dr. A. Sfiligoj**, Gorica, Italija. — **Prof. Pavle Verbic**, Buenos Aires, Argentina. **Karel A. Wolbang** C.M., Princeton, ZDA. — **Dr. Borut Žerjav**, Pariz, Francija.

December 1960.

Glas Slov. kult, akcije št. 24, 31.XII.1960

Vsak teden ena

MOJA MAMICA

Leopold Turšič

Mamica moja, povej mi,
kaj imaš vlažne oči —
kaj si res plakala zame
dni in noči?

Mamica moja, povej mi,
kaj imaš zguban obraz —
cli te gube izklesal
res sem le jaz?

Mamica moja, srebro že
imaš vpleteno v laseh —
ali si bila res zame
v vednih skrbeh?

Mamica moja udano
v križ se na steni ozre —
novo si solzo z očesa
z vzdihom otre.

Osebne novice

Poroka. V soboto, 7. I. t. l. ob 9. uri zvečer sta se v župnijski cerkvi v Ramos Mejía poročila Kazimir Goljevšček in gdč. Marija Glavič. Ženin je bil rojen na Primorskem, nevesta pa v Šmihelu pri Žužemberku na Dol. Za ženina je pričala njegova sestra Matilda, por. Matevžič, za nevesto pa njen bratranec Jože Glavič. Nevestin oče je v Argentini že nad 20 let. Prej je bil sam. Pred petimi leti pa so prišle za njim v Argentino žena in tri sestre, izmed katerih se je najmlajša poročila. Svatba, katere se je udeležilo nad 100 povabljencev, med katerimi je bilo mnogo staronaseljencev, je bila na vrtu slovenske gostilne Ilirija, Alvarado 350, Ramos Mej.a. Iskreno čestitamo.

Družinska sreča. V družini Franceta Šturma in njegove žene ge Aleksandre, roj. Klemenčič, so dobili že 30. nov. 1960 sinčka, ki je dobil pri krstu ime Aleksander Anton. V Munru je bil krščen Gregor Pavšer, sin Borisa in Ivane, roj. Trpin. V božjepotni cerkvi v Lurdesu je g. Jože Jurak krstil 8. januarja Bernardko Marijo Klobovs, hčerko Petra in njegove žene Ivanke, roj. Grilc. Za botra sta bila Jernej Štefe in stara mama od krščenke ga Marija Mežon, por. Grilc. Čestitamo.

Dr. Josip Reberski, glavni zastopnik predsednika HSS dr. Vladka Mačka v Argentini, se je pred božičnimi prazniki vozil s kolektivom. Šofer je med vožnjo vozilo naenkrat ustavil, ker je bila nevarnost, da bi bilo prišlo do trčenja z velikim tovornim avtomobilom. Zaradi hitrega postanka vozila je v kolektivu popadalo več potnikov. Med temi je bil tudi dr. Josip Reberski, ki si je ob udarcu na sedež močno poškodoval nogo v kolku. Prepeljali so ga na stanovanje, kjer se mu je sedaj noga od silnega udarca že precej pozdravila. Dr. Reberskemu, ki je bil pred vojno odvetnik v Zagrebu ter je kot dober prijatelj Slovencev vedno zahajal v družbo zagrebških Slovencev, v Buenos Airesu, je pa nedavno dopolnil 80 let, želimo mu čim skorajšnjo popolno ozdravitev.

Ob prvi obletnici smrti hrvatskega političnega, kult. in zadružnega delavca pok. Žarka Vlaha, dobrega in iskrenega prijatelja Slovencev, je bila na novo leto za pokoj njegove duše maša v cerkvi hrvatskih frančiškanov v kraju José Ingenieros. Udeležilo se je je poleg pok. sorodnikov veliko njegovih prijateljev.

DR. MIHA KREK

Spominčice o dr. Korošcu

Duhovnik

Dasi je delo človeka v položajih, kakršne je zavzemal in opravljal dr. Korošec, zahtevalo, da je moral menjati družbo in okolje vsak hip, da je moral odgovorno posegati v najrazličnejša področja življenja, da je večino dneva in večera bil v poslih, ki nimajo prav nobene zveze z duhovništvom in so mu kot duhovniku v težje breme kot pa laiku, je mož ostal vedno in do konca preprosto pobožen duhovnik, katoliški slovenski duhovnik.

V Mariboru nisem bil z njim. Kadar je bil v Ljubljani, je redno maševal v Marijanišču. Iz Belgrada se je v zgodnji jutranji uri vozil maševat šolskim sestram v Zemunu. Vsako potovanje si je tako uredil, da je mogel do oltarja. Za krajše oddihe se je skril v župnišče kakega prijatelja v štajerskem podeželju, da je imel čim popolnejšo priložnost živeti v duhovniškem okolju. Ko je bil interniran na Hvaru, je imel redno jutranjo uro za sv. mašo, ki je bila vedno tako točna, da so se ljudje nanjo zanesli kot na oznanjene maše, če ne še bolj. Zadnja leta je imel svoj počitniški dom ali v Begunjah ali na Bledu. Maševal je v župnih cerkvah, vsak teden parkrat pa romal k Mariji Pomagaj na Brezjah. Gospodinjstvo so mu vodile šolske sestre, duhovniki so bili stalni gostje pri njem, če je pa le količkaj dopuščal čas, je "skočil" na obisk v kako bližnje župnišče.

Poleg slovenskih škofov, je bil pokojni dr. Ante Bauer, nadškof v Zagrebu, njegov osebni intimni prijatelj. Z odgovornimi cerkvenimi ljudmi v Jugoslaviji je bil v neprestanih osebnih stikih, kot je bil v zvezi z drugimi odgovornimi zastopniki socialnega in političnega dela. Po mojem globokem prepričanju je bil dr. Korošec v svojem času najmočnejši branik pravic katoliške Cerkve v Jugoslaviji. Tega pa ni obešal na veliki zvon, da je istočasno mogel vplivati na vzajemnost, preprečevati nepotrebne spore in prepire, graditi in utrjevati vero v Boga in krščanstvu na klonjeno vzdušje v mnogoverski državi. V tem oziru so bile razmere primitivne in pravoslavje ter muslimanstvo sta rasla v mnogih dobah iz sovraštva proti katolicizmu.

Svobodno zidarstvo, framasonske lože in komunizem je smatral dr. Korošec za dve najnevarnejši sili, ki sta grizli in lomili krščanski red in demokratične temelje državnih ustanov.

Bil je dejanski apostol zedinjenja krščanskih cerkva na področju Jugoslavije. Njegovi obiski pravoslavnim zavodom, samostanom in drugim ustanovam ter osebna prijateljstva med pravoslavno duhovščino so lomila sumničenja in nezaupanje do katoličanov in gradila vezi naklonjenosti, ki naj bi pomagale k vzajemnosti in koristile zedinjenju.

Dobrotnik

Kdor je videl elegantno oblečenega gospoda, mu je težko prišlo na misel, da je bil v družbi človeka, ki nič nima. Dr. Korošec je po Frančiškovo cenil denar in blago. Oboje je zato, da delamo dobro bližnjemu. Nekaj slik:

Pokojni prelat dr. Lambert Ehrlich bi mogel povedati, da je dr. Korošec dobesedno stalno financiral veliko večino njegovih dijaških podpornih akcij. Še posebej je za vsako priložnost nakupil cele množine kosov obleke, da jih je razdelil med revno dijaško mladino. Nekaj ljudi v Sloveniji, ki jim je zaupal raznašanje "mesečnih prispevkov", je vedelo, da so premnoge dobrodelne, kulturne, samostanske in druge ustanove redno dobivale od njega svoje močne kose tistega, kar je Korošec prejemal in s čemer je kot s svojim mogel razpolagati. Imel je kar spisek "naslovnikov". Ta spisek je vsak mesec pregledoval in izpopolnjeval. Kadar je zvedel za resno koristno pa revno ognjišče kakega dela, ga je vpisal v svoj spisek in ga podpiral. Če je s podporo začel, je težko nehal. Tako zelo mu je darovanje prešlo v navado, da v zadnjih letih ni hotel iti domov v Slovenijo, kadar ni bilo ravno nujnega opravka, če v tistem mesecu ni imel več, da bi delil. Vem to, ker sem enkrat toliko sitnaril z vprašanji, da me je odsekal: "Nimam denarja, da bi komu kaj dal in zato to nedeljo ne grem". Razdal je vse sproti. Dasi je bil skrben in natančen v računih, kot v vsem svojem ravnanju, je tako temeljito dajal, da se mu je zgodilo, da je prosil prijatelje za malo posojilo, da je imel za pot iz Slovenije nazaj v Beograd. Spominjam se kako je organiziral svojo dobrodelnost med internacijo na Hvaru. Po otoku se je svobodno gibal v spremstvu civilnega čuvarja, kar pa je pošiljal izven Hvara, je bilo vse pod strogo cenzuro. Kot interniranec je v spremstvu detektiva prehodil vse mestece. Napravil je zopet spisek revnih družin, bolnikov, starčkov, onemoglih, revnih samostanskih hiš, sirotišč in drugih revežev. Parkrat na leto jih je obdaroval. Vem, da je pred božičem osebno šel kupovat na trg in po trgovinah, zbral "po spisku" za vsako hišo in osebo, kar je bilo treba, naročil in uredil, da jim je bilo vse dostavljeno na dan pred Svetim večerom. Tudi zlorabe njegove dobrote ga niso odvrnile. Včasih je pogodrnjal: "Poglejte, njegov oče zasluži več kot jaz, pa mene prosijo naj dam za šolanje sina." "Panikar", sem rekel. "Kaj še, saj midva ne poznava vseh njihovih težav", me je vzgajal. In je dal, ne morda le enkrat, ampak stalno in ne malo, ampak, kolikor je bilo treba in dokler je bilo treba. Videl sem del te njegove darežljivosti, drugi so videli druge dele, vsi pa vemo, da je tako temeljito vse sproti razdal, da po dvajsetih letih prejemanja poslanskih in ministrskih plač, ob zelo skromnem osebnem življenju ni imel nič, ni zapustil nič kot na tisoče hvaležnih obdarovancev, ki so zanj molili in tudi takih, ki so ga hitro pozabili.

Ljudski človek

Po Beogradu je Korošec slovel kot "čika popa". Posebno radi so ga imeli branjevci, mesarji in drugi prodajalci na trgu. Kadar je le mogel, si je utrgal urico časa in šel na sprehod po belgrajskih ulicah, kjer je bila največja gneča. Mahnil jo je redno na trg. Tam se je šalil in pogovarjal s kmeti in kmeticami, trgovci, branjevci, mesarji, mešetarji, gospodinjami in berači. Postal jim je domač in zaželjen obiskovalec. Če ga kak dan ni bilo na spregled, so spraševali: "Kako, da nema čika pope?" Vsak mu je imel prav tisti dan nekaj "važnega" povedati, vsak ga je pogrešal. Če ga ni bilo, so krožile vse mogoče vesti o njegovih potih, zdravju, in drugih vzrokih odsotnosti. Govorili so o njem kot o človeku, ki jim je pri srcu, ki ga imajo radi. Zgodbe o njegovih srečanjih na trgu so krožile po mestu. Zato je pa tudi mogel n. pr. dve uri po famozni proti konkordatski procesiji oditi sam na sprehod po belgrajskih ulicah, ravno tja, kjer so bile malo poprej najhujše demonstracije proti njemu. Vedel je, da mu ljudstvo zaupa.

V Sloveniji so Korošca ljudje spoštovali in občudovali. Tam je bil bolj narodno-družinska avtoriteta. "Domač" z njim ni bil skoro nihče, razen njegovih sošolcev in redkih prijateljev iz mladosti. Korošec je to čutil, imel pa je domačo družbo zelo rad. Zato je sam pogosto dal pobudo zanjo. Na nepričakovan način je razdelil omizje, "nahujskal" je del družbe proti drugemu delu, predlagal je šale in igre in zlasti petje. Sam ni pel. Petja si je pa želel povsod: v avtu, na izletu, pri mizi, pri vsaki možni priliki. Petje in mladino, to dvoje je imel rad okoli sebe. V tem se je razživil.

Če že pripovedujem o tem, kaj je imel Korošec rad, moram omeniti njegovo mater. Moral bi jo omeniti na prvem mestu. Če se je razgovor zasukal le količkaj na domače razmere, je Korošec povedal nekaj lepega o svoji mami. Mama, njeno gospodinjstvo in domačija so bili predmet njegovih spominov, njegove ljubezni iz mladosti.

Presenečen sem bil, ko smo potovali po južnih delih države, kako splošno in povsod so ga ljudje poznali. Rad je potoval neopažen. V mestih in trgih je poiskal najbolj skrite in skromne gostilnice kamor je šel v družbi dveh, treh na obed ali večerjo. Poprej je ukazal, da nihče ne sme naročati nič drugega kot tamkajšne vsakdanje jedi in pijače. Ob-

S L O V E N C I P O S V E T U

VENEZUELA

Slovenska polnočnica v Caracasu je privabila veliko rojakov. Med mašo je bilo ubrano petje slovenskih božičnih pesmi. Po maši maši so rojaki ostali v prijetnem razgovoru ter si želeli srečne praznike. Dne 29. januarja se bodo pa caracaški in okoliški Slovenci zbrali v kraju Güigüe ter bodo imeli ob štirih popoldne skupno mašo v tamošnji župni cerkvi, nato pa prijateljski sestanek pri tamošnjih rojakih.

Iz Venezuele se je preselila v Kanado Dodičeva družina.

SEVERNA AMERIKA

Slovenski oder v Clevelandu je novembra meseca 1961 proslavljal 10 letnico svojega obstoja in kulturnega delovanja med slovenskimi rojaki. Pisatelj Karel Mavser je za jubilejno predstavo Slovenskega odra dramatiziral svojo najnovejšo povest "Ura s kukavico".

AVSTRALIJA

Povsod enako

V decembrski številki Misli p. Bazilij piše o svojih prizadevanjih, da bi čim več slovenskih ljudi vključil v slovensko skupnost. Svoje napore v tem smislu popisuje takole: "Tolikokrat slišim: "O, v Ameriki so Slovenci na konju, tam lahko nekaj imajo, ko je bogata dežela"... Da, dragi moji, imajo! Pa ne zato, ker je dežela bogata, ampak zato, ker so za skupnost znali nekaj žrtvovati. Avstralski Slovenci pa ne znajo, dasi imamo hvala Bogu, tudi tu častne izjeme. Res je ameriških Slovencev več, a začeli so prav tako iz nič. Ko bi pred leti ne začeli, bi danes ne imeli ne cerkva, ne domov, ne organizacij. — Še vedno trdim, da je v Avstraliji danes mnogo bolje, kakor je bilo v Ameriki pred petdesetimi leti. Morda je prav v tem vzrok naše nedelavnosti za skupnost, ker nam gre predobro. Vsakdo se zabubi vase in misli samo nase — morda bo prišel čas, ko bi želel s skupnostjo in medsebojno pomočjo prenašati težave krize, pa skupnosti ne bo, ker je danes ne znamo ustvarjati!"

V Sydneyskem predmestju Cabramatta so začeli graditi novo ulico ob domačiji primorskega rojaka Mirka Baloha. Pri iskanju imen za novo ulico si niso dosti belili glave ter so ji dali ime kar po našem rojaku Balohu in se ulica sedaj imenuje Baloh Street. Je to gotovo prva ulica v Sydneyu, ki je dobila ime po Slovencu.

Slovenski pevski zbor v Brisbanu bo priredil 11. februarja koncertni nastop. Po koncertu bo družabna prireditev.

Poročili so se: V Ashfieldu Viktor Skala iz Semiča in Terezija Pašič, pravtako iz Semiča; Ignac Skala iz Semiča in Zinka Tolas iz Radovice; v Sydneyu Henrik Ciril Kambič iz Prapoč pri Semiču in Marija Vrtelj iz Podgraj pri Ilirski Bistrici; v Paddingtonu Vinko Matanič iz Cresa in Rada Bubnič iz Pregarij v Slovenskem Primorju, v Brisbanu pa Ivo Mengotti in Lea Otmarič.

NEHVALEŽNOST

Hvaležnosti svet ne pozna, najmanj pa komunisti. To je znova potrdil Tito oni dan, ko je imel v gosteh predsednika Gvineje Sekou Toure-ja in je v zdravici napadal "egoistično postopanje zahodnih kolonialnih sil, kakor tudi neokolonializem, ki je najnevarnejša ovira za miren razvoj človeštva". Za Alžir je zahteval ljudsko glasovanje pod nadzorstvom ZN, za francoske atomske pozkuse v Sahari pa je dejal, da predstavljajo direkten napad na vsa prizadevanja za razorožitev in utrditev miru.

Nekaj dni pred tem je isti Tito dobil prav "od egoističnih zahodnih sil" novo gospodarsko pomoč 275 milijonov dolarjev, s čemer je Titova Jugoslavija doslej dobila sama več gospodarske pomoči od Amerike, kakor pa vse države Južne Amerike skupaj.

IZ TEDNA V TEDEN

V Zahodni Nemčiji je predsednik vlade dr. Konrad Adenauer slavil 85 letnico svojega življenja v polni delavnosti in čilosti. Svojemu "staremu", kakor ga nazivajo, so Nemci izražali častitke in spoštovanje na najrazličnejše načine ter mu želeli še dolgo življenje, da bi še naprej vodil državo po tako uspešni poti kot doslej. Adenauer je v Zahodni Nemčiji neprekinjeno predsednik vlade v vseh povojnih letih.

V Rimu so objavili, da bo aprila meseca predsednik države Giovanni Gronchi obiskal Argentino in Peru, maja meseca bo pa prišla na obisk v Rim angleška kraljica Elizabeta, za njo venezuelski predsednik dr. Betancourt, za njim pa mehiški predsednik Adolf López Mateos.

NEKAJ IZ GOSPODARSKEGA ŽIVLJENJA

Generalni ranatelj vojaških tovarn v Argentini gen. Armando Pio Martijena je dal obširno izjavo o povečanju izkopa železne rude v rudniku Sierra Grande v Patagoniji. Med drugim je navajal, da so strokovnjaki ugotovili, da je na področju sedanjega rudnika železa v Sierra Grande zalog železne rude do 200 milijonov ton. Je to mešanica hematita in magnetita, ki vsebuje nad 50% železa. Proizvodnja tega rudnika bo s časom ne samo krila vse potrebe velejeklarne San Nicolas, ampak tudi omogočila postavitev novega tovarniškega obrata v bližini rudnika, v katerih bodo izdelovali polfabrikate za velejeklarno San Nicolas. S preskrbo velejeklarne San Nicolas z domačim železom bo to že v začetku predstavljalo za državo letni prihranek 35 milijonov dolarjev, pozneje pa še mnogo več.

Za eksploatacijo rudnika Sierra Grande je vodstvo vojaških tovarn sklenilo pogodbo z Rudarsko in jeklarsko patagonsko družbo MISIPA, s katero pa gospodarski minister ni povsem zadovoljen.

V času od 24. do 28. decembra je poštna uprava v Buenos Airesu odposlala 28.000 priporočenih letalskih pisem v notranjost republike, 52.045 priporočenih letalskih pisem v inozemstvo, 510.000 navadnih pisem v notranjost države, v inozemstvo pa 1.624.955 pisem. V času od 19. do 25. decembra 1960 pa je prišlo na glavno pošto v Buenos Airesu 20.403.499 navadnih pisem, 161.959 ekspresnih, 192.407 priporočenih ter 10.1600.000 tiskovin.

Ameriška izvozna in uvozna banka je odobrila Argentini nov kredit 50 miljonov dolarjev. 40 milijonov za nakup strojev za graditev novih cest, 10 milijonov pa za Industrijsko banko za modernizacijo industrijskih naprav za graditev stanovanjskih hiš v Argentini.

V Buenos Airesu se je zaradi vročine v zadnjih dneh zvišala potrošnja vode na povprečno 1.900.000 kub metrov dnevno. Dne 9. jan., ko je pa temperatura dosegla 36.03 stop, vlage pa je bilo v zraku nad 90% imeli smo tudi močan vroč veter, je pa poraba pitne vode v argentinski prestolnici tega dne presegla 2 milijona kub. metrov.

SVOBODNI SLOVENSKI TISK

Duhovno življenje, Argentina. Januar 1961. Vsebina: Srečno novo leto (B.R.); Na prelomnici časov (Jože Jurak); Betlehem (Anton Novačan); Božič v naših družinah (Marijana Batagelj); Sveti trije kralji; 3 minute dobre volje; Podoba sodobnega sveta (Priredil Gregor Mali); Naša vera v božjo Previdnost (Alojzij Košmerlj); Na poti k Bogu; Po svetu; Ali je Kristus razdeljen?; Kaj je sploh sveto pismo?; Fantom in dekletom; Iz mojega dnevnika; Cerkev steber resnice (Msgr. dr. Vodopivec); Glas iz Rima; Ali je prav, da se ženska oblači po moško?; Odpadnik (J.R.); Od doma; Pravljica o žganju; Med nami v Argentini; Med izseljenci; Tri zaobljube in priloga Božje stezice.

PO ŠPORTNEM SVETU

Dva šahovska turnirja: V Hastingsu v Angliji se je zaključil vsakoletni božični turnir. Letos je znova osvojil prvo mesto lanski zmagovalec Svetozar Gligorič s 7 točkami, drugi je bil Bondarevski (SZ) s 6 točkami, tretje mesto pa si delita Szabo (Madž.) in Lloyd (Anglija).

Na turnirju v Stockholmu pa je zmagal Talj (SZ) pred Uhlmanom (V. Nemčija) in sorojakom Kotovim.

Nogomet v Sloveniji: Edini slovenski predstavnik v II. zvezni ligi, ljubljanski Odred bo prezimil čisto na zadnjem mestu. V devetih tekmah jesenskega dela prvenstva in osvojil niti ene zmage in ima samo štiri točke. Na prvem mestu pa je sarajevski Željezničar s 17 točkami.

V Slovenski ligi je jesensko prvenstvo osvojil Maribor s 16 točkami pred Rudarjem iz Trbovelj, ki ima tudi 16 točk, toda slabšo razliko golov. Ostala mesta si dele: Ljubljana, Murska Sobota, Krim ,Lj.), Kladivar (Celje), Ilirija (Lj.), Slovan (Lj.), Nova Gorica, Olimp (Celje), Triglav (Kranj), zadnja z eno samo točko je pa Nafta iz Lendave.

Igralci razpuščenega mariborskega kluba Branik s v glavnem prešli k Kovinarju. S temi okrepitvami ima klub precej možnosti, da se bo potegoval spomladi za vstop v slovensko ligo. Toda najboljši trije igralci so odšli k hrvaškima kluboma. Toda srednji napadalec Lamza (ki je Hrvat iz Siska), igra z velikim uspehom v zagrebškem Dinamu: Pikl in Frančeškin pa igrata pri varaždinskemu Varteksu.

V Beogradu je Crvena zvezda pripravila hokejski turnir; sodelovala so moštva Ljubljane, Jesenic in Rosenheima iz Nemčije. Proti pričakovanju je prvo mesto osvojila Ljubljana, posebno še, ker ji strokovnjaki ne obetajo posebnih uspehov v letošnjem prvenstvu. Jeseničani so sicer nastopili s svojim drugim moštvom, pa so vendar bili favoriti. Zadnje mesto je osvalo prireditelju.

Letos se bodo Jugoslovani udeležili svetovnega hokejskega prvenstva v Švici, ki bo konec februarja. Zvezni kapetan Tone Pogačnik je že izbral 15 igralcev, ki jih trenira Poljak Wolkowski.

Namiznoteniški turnir za pokal Gustava V.: V Stokholmu se je borilo 14 reprezentanc za zlati pokal Gustava V. Proti pričakovanju so v moštvenem tekmovanju zmagali Jugoslovani v postavi brata Markovič in Teran Janez iz Kranja. V finalu moštvenega tekmovanja so se Jugoslovani srečali s Čehi, ki so pripravili presenečenje, ker so odpravili Kitajce s 3:1. Toda Jugoslovani so premagali Čehe s 3:0: V. Markovič je premagal Štipeka 21:14, 21:18, Teran pa Staneka 21:19, 23:21, v dvojicah pa sta Teran — Markovič premagala Štipeka in Mika s 21:13, 21:16. Manj uspeha so dosegli v tekmah posameznikov. V. Markovič je prišel do četrtfinala, Teran pa je izpadel v drugem kolu. V finalu posameznikov je zmagal Kitajec Jang pred rojakom Čujem, pri damah je prvo mesto osvojila Nizozemka Simon, ki je v finalu premagala Kitajko Ma. Pri moških dvojicah sta zmagala Kitajca Janc Ču, pri mešanih pa tudi Kitajca Jang-Ma.

OBVESTILA

Društvo Slovencev vabi vse člane, da se udeleže sv. maše za pok. Marka Škulja v Slovenski kapeli, R. Falcon 4158, dne 16. januarja ob 8. uri zjutraj.

V času od vključno 13. do 22. januarja ne bo poslovala kuhinja v Slovenski hiši v ul. Ramon Falcon 4158, Bs. As.

Izlet Družabne pravde na otok Hiawatha v Tigre bo v nedeljo dne 22. januarja. Izletniki naj se zberejo ob deveti uri v pristanišču v Tigre. Na otok se bomo odpeljali s posebno motorko. Ob pol enajsti uri bo na otoku sv. maša za vse izletnike. Hrano naj prinese vsakdo s seboj, pijačo bo imel g. Pirc na razpolago. Vnaprej opozarjamo vse, da je plavanje čez reko prepovedano. Na izlet so vsi lepo povabljeni.

Družabna pravda

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
Argentina

CORREO ARGENTINO Central B
FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 5775
TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 2824

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 650854

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1961 za Argentino $ 430.—

GORIŠKA IN PRIMORSKA

PROŠNJA ZA SPREJEM PRI FANFANIJU

Slovenska demokratska zveza (SDZ) in Slovenska kulturno-prosvetna zveza iz Trsta in Gorice sta poslali predsedniku italijanske vlade Fanfaniju pismo, v katerem sta izrazili željo za sprejem, da bi mogli zastopniki obeh organizacij ustno obrazložiti problema slovenskega prebivalstva v pokrajinah Videm, Gorica in Trst.

V pismu sporočata predsedniku vlade, da so Slovenci teh pokrajin že večkrat poslali vladam in parlamentu spomenice z raznimi nujnimi zahtevami, da bi dosegli objavo zakonskih določb, ki jih je prevzela vlada na podlagi mednarodnih obveznosti za ureditev jezikovnih in narodnostnih pravic slovenske manjšine v Italiji. Toda dosedaj so vse te spomenice in predlogi naleteli na gluha ušesa — odgovora nanje niso Slovenci dobili še nobenega. Vlada pa tudi ni ničesar storila, da bi Slovenci dobili manjšinjsko zaščito, čeprav so vse ostale manjšine že dobile več ali manj zahtevane pravice. Spomenice so še vedno aktualne, pravno politični izvor pa imajo v načelih republiške ustave in pa v določbah posebnega štatuta kot sestavnega dela londonskega memoranduma. Vendar nobena še tako upravičena zahteva ni naletela ne pri vladi ne pri krajevnih oblasteh na potrebno razumevanje.

Te dni je tržaško sodišče zanikalo pravico rabe slovenskega jezika na sodišču in tako potrdilo veljavnost členov 137 kazenskega postopnika in 122 civilnega postopnika, členov, ki sta fašističnega duha in izvora. Slovenski državljani pa se nikakor ne morejo niti nočejo odpovedati svojim pravicam in se bodo borili zanje.

Ob tej ponovni spomenici in prošnji za sprejem pri predsedniku vlade pa si pokličimo v spomin, kako so razne italijanske vlade obljubljale spoštovanje vseh pravic. Leta 1866 je tedanja vlada obljubila spoštovanje pravic Slovencem v videmski pokrajini. Beneški Slovenci so se plebiscitarno izrekli za Italijo. Od obljub pa ni izpolnila niti ene. Še sedaj se dogaja, da kaznujejo otroke z denarno kaznijo, če spregovori v šoli slovensko besedo. Ta fašistična navada je ostala tudi v demokratični Italiji! Na Tržaškem in Goriškem so si Slovenci sami že med drugo svetovno vojno, nekaj pa potem, obnovili šole. A zmagovita Italija v prvi svetovni vojni ni obljubila primorskim Slovencem in istrskim Hrvatom samo tistih pravic, ki so jih uživali pod Avstrijo, ampak še več. Toda ni poteklo dosti vode v morje, ko se je že začelo preganjanje Slovencev: Najprej so jim vzeli šolo, nato pa uničili kulturne in denarne ustanove in prepovedali kulturna društva. Tudi v drugi svetovni vojni je tedaj fašistična Italija z velikim pompom prinašala Slovencem v "Ljubljanski pokrajini" 2000-letno rimsko kulturo. K sreči niso fašisti imeli časa, da bi pokazali vso svojo "kulturo", čeprav so že kazali, kam bi šel razvoj tudi v jezikovnem pogledu.

Po drugi svetovni vojni je seveda tudi demokratična Italija prišla na dan z izjavami: Vlada je 11. julija 1945. objavila, da bodo Slovenci uživali prav vse pravice: "Dovoljeno bo prosto občevanje v materinem jeziku ne samo v zasebnih in trgovinskih odnosih, na javnih zborovanjih, v verskem udejstvovanju in v tisku, ampak tudi v odnosu s politično, sodno in upravno oblastjo". Tej izjavi je sledila tudi okrožnica videmske pokrajine, ki se je sklicevala na to vladno izjavo in zagotovila Slovencem "popolno spoštovanje pravice do kulta slovenske narodnosti v mejah Italije."

Sledilo je tudi v ustavodajni skupščini sprejeti določilo o posebni avtonomiji v deželi Furlaniji — Julijski krajini.

Kako pa v praksi izvajajo v demokratični Italiji vse te obljube? O občevanju v materinščini pri političnih, sodnih in upravnih oblasteh seveda ni ne duha ne sluha: Slovenska občina Doberdob ne more uveljaviti svojega sklepa, da morajo uradniki, ki žele mesto na doberdobski občini, obvladati slovenščino. Goriška prefektura je ta sklep razveljavila, potrdil pa ga je tržaški sodnik. Komisar Palamara je že večkrat prepovedal zborovanja raznih strank v slovenščini v Trstu, ker bi to pač žalilo italijanstvo Trsta. Slovenskih imen ni mogoče dajati otrokom. Otroke slovenskih optantov so vrgli iz slovenskih šol; ker so se starši izjavili za italijansko državljanstvo, jim hočejo tudi vsiliti italijansko narodnost. Koliko je pa tihe gonje proti slovenski šoli. Saj so celo pet leti zahtevali od otrok, ki so vpisali v prvi razred ljudske šole kar sprejemni izpit. Raznih šikan se ne manjka, večina slovenskih učiteljev nima stalnosti, morejo jih brez vsake odpravnine odpustiti, razen tega tudi ne smejo zboleti, sicer izgube službe.

Vsekakor slovenskim predstavnikom v razgovorih s predsednikom vlade Fanfanijem ne bo manjkalo dokazov o neizpolnjevanju obljub, ki so jih dale italijanske vlade.

---

našali smo se kot ljudje iz okolice. Upal je, da bo nemoteno opazoval. Kaj še! Redno se je zgodilo, da se je natakar samo pokazal in odšel, prišel pa je po nekaj minutah gospodar ali gospodinja, ki sta po "svečanem" obnašanju pokazala, da vesta s kom imata opravka. Predno so prinesli jedi, so že prihajali drugi gostje k tej mizi, pozdravljali in dopovedali kaj vse vedo in kje so že vse videli "čika popu". Predno smo odšli, je bil v gruči preprostih dobrih ljudi, ki so bili srečni, da so naleteli nanj.

Predstojnik

Korošec je slovel kot strog predstojnik. Uradniki so se ga bali. Neumnih in nerodnih res ni trpel. Pogosto ni povedal namena svojega ukaza. Kdor ga ni razumel, je bil revež. Vendar se ni nikomur zgodilo kaj posebno hudega, če ni šlo za velike stvari. Nekoč je preko noči odstavil upravnika mesta Belgrada, ker je ugotovil, da je bil zapleten v vojaško-politične priprave neke zarote proti vladi. Ko pa je ob drugi priliki ugotovil, da nekateri, sicer dobri šefi uradov zamujajo in hodijo v pisarne prepozno, jih je poklical in jim naročil naj napravijo načrt razpisa, ki bo vseboval vse najostrejše kazni, ki jih vsebujejo zakoni, za vse tiste, ki bodo prepozno prihajali in lenarili v uradih. Načrt so morali predložiti v dveh urah. Pa mu niti prvi, niti drugi, niti tretji načrt niso bili dobri. Vsi so bili še premili, zahteval je še ostrejšega. Ko so končno popoldne, pred koncem pisarniškega dne, prinesli četrti načrt, ga je sprejel in rekel: "Tega bomo sedaj izvedli. In sicer tako, da ga bo vsak izmed vas lepo napisal v dveh izvodih. Prvega si obesite vsak nad svojo pisalno mizo, drugega pa vsak nad svojo posteljo".

Službo dobi

dober električar za industrijske inštalacije.
Plača po dogovoru.
Zglasiti se od 7. do 8. ure zvečer
v CIUDADELI
ul. ING. PEREYRA 192

LOJZE NOVAK

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO

Bumar, SRL

Av. de Mayo 302 — Ramos Mejía

T. E.: 658 - 7083

Vam nudi vse to najboljše kakovosti in najboljših znamk na dolgoročno odplačevanje brez jamstva drugih oseb.

Kličite po telefonu in se boste prepričali. Pridem tudi na dom. In ne pozabite: Nudimo samo prvovrstno blago.

Rojaki! V hotelu PRIMAVERA

dobite najboljšo postrežbo z zmernimi cenami.
Oskrbujeta
ZORA in DANICA
Av. Luro 2525
Telef. 2-8425 Mar del Plata

JAVNI NOTAR
Francisco Raul Cascante
Escribano Público
Pta. baja, ofic. 2.
Cangallo 1642
T. E. 35 - 8827 Buenos Aires

Športni odsek "NAŠEGA DOMA"

vljudno vabi na

I. ŠPORTNO - DRUŽABNI VEČER

sobota* 21. I. 1961 *januar

Zanimiva tekma v odbojki:

Češki Sokoli,

prvaki letčnje metropolitanske federacije.

"Naš dom", San Justo,

prvo slov. moštvo v metropolitanski federaciji.

DRUŽABNI VEČER:

Izbrana jedila - mrzla pijača - zmerne cene - solidna postrežba.
Rifa: Žrebanje (Dobro žensko kolo).
Za veselo razpoloženje bo skrbel orkester MOULIN ROUGE.
H. Irigoyen 2756, San Justo
Začetek ob 20. uri. Prireditev ob vsakem vremenu.